

3.12. STATISTIKA

3.12.1. Pravni okvir

Službena statistika Republike Hrvatske uređena je Zakonom o službenoj statistici (NN 103/03.).

Zakon o službenoj statistici usklađen je s Uredbom br. 322/97 Vijeća Europske unije od 17. veljače 1997. o statistici Zajednice (*Council Regulation (EC) No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics, 31997R0322*) i temeljnim načelima službene statistike u regiji Ekonomske komisije za Europu (*The fundamental principles of official statistics in the region of the Economic Commission for Europe*), dokumentom donesenim na 47. sjednici Ekonomske komisije Ujedinjenih naroda za Europu, u Ženevi, 15. travnja 1992.

Svrha službene statistike je proizvodnja i diseminacija statističkih podataka u skladu s temeljnim načelima službene statistike. Službena statistika na nepristranoj osnovi pruža državi, gospodarstvu i javnosti pouzdane statističke podatke o gospodarskom, demografskom, socijalnom, zdravstvenom i ekološkom stanju, djelatnostima ili događajima koji se mogu mjeriti statističkim metodama te osigurava ispunjavanje međunarodnih obveza Republike Hrvatske koje se odnose na proizvodnju i diseminaciju službene statistike.

3.12.2. Institucionalni okvir

Zakonom o službenoj statistici uređuju se temeljna načela službene statistike, organizacija, položaj, poslovi i koordinacija sustava službene statistike, Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske, Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, prikupljanje, obrada i čuvanje statističkog gradiva, statistički registri, diseminacija i korištenje statističkih podataka, povjerljivost i zaštita statističkih podataka, međunarodna statistička suradnja i ostala pitanja od značaja za službenu statistiku.

Zakonom o službenoj statistici određeno je da poslove službene statistike obavljaju sljedeći nositelji službene statistike:

1. Državni zavod za statistiku (DZS) kao središnje tijelo
2. Uredi državne uprave u županijama i upravno tijelo Grada Zagreba nadležni za poslove službene statistike
3. Hrvatska narodna banka
4. druga ovlaštena tijela službene statistike određena Programom (u nastavku teksta: ovlaštena tijela).

Zakonom je određeno da je Državni zavod za statistiku glavni nositelj, diseminator i koordinator sustava službene statistike Republike Hrvatske.

3.12.3 Podrška statističkim podacima, tehnička infrastruktura

U Državnom zavodu za statistiku obrada podataka statističkih istraživanja radi se na dvije platforme: središnjem računalu (*mainframe*) i mrežnoj platformi. Na središnjem računalu IBM 9672 R31 obrađuje se 85 redovnih statističkih istraživanja, a razvoj je usmjeren prema mrežnoj platformi i *client-server* načinu rada. Zasad su na ovaj novi način postavljena pilotna istraživanja i specijalne obrade (popis stanovništva i popis poljoprivrede). Mrežna platforma MS Windows NT/2000 u postupku je migracije na MS Windows 2003. U mreži je 30 servera i 350 radnih stanica pa se svi stručni djelatnici koriste uredskim alatima (MS Office 2000 i XP), elektroničkom poštom i pristupom internetu. DZS ima svoju internetsku stranicu www.dzs.hr, dostupnu 24 sata, na kojoj se objavljuju rezultati statističkih istraživanja prema SDDS-ovom standardu MMF-a te ostale informacije DZS-a. Aplikacije za obradu podataka na središnjem računalu izrađene su u programskom jeziku PL/I, transakcijski monitor je CICS/ESA, baza

podataka je CA Universe. Aplikacije za obradu podatka na mrežnoj platformi izrađuju se alatima MS Visual Studio, baza podataka je MS SQL Server 2000. Za ankete se koristi sustav BLAISE. Za analizu podataka, tabeliranje i uzorak koristi se SAS.

Od 2001. uvedeno je optičko čitanje i prepoznavanje obrazaca s pomoću IBM-ova sustava IFP. Zasad se na ovaj način obuhvaćaju podaci velikih istraživanja (popis stanovništva i popis poljoprivrede), a postupno će se sav ručni unos podataka zamijeniti novim tehnikama. Godine 2001. uveden je i sustav za automatsko i računalom podržano kodiranje (ACTR) Statistike Kanade. Sigurnost podataka osigurana je arhitekturom mreže, vatrozidom (firewall) i antivirusnom zaštitom.

U Državnom zavodu za statistiku postoji Sektor statističkih infrastruktura kojem je zadaća izgradnja i održavanje (ažuriranje) poslovnog registra te stvaranje jedinstvenog klasifikacijskog sustava u svrhu uspostave koherentnog sustava prikupljanja, obrade i diseminacije podataka u četverodimenzionalnom klasifikacijskom prostoru: institucionalni sektori, djelatnosti, regije, robne grupe. U istome sektoru postoji i skupina stručnjaka za uzorak koja dizajnira strukturu uzorka za prikupljanje podataka u poslovnim, društvenim i poljoprivrednim statistikama.

Metodologije za pojedina područja rada razvijaju se decentralizirano u odgovarajućim sektorima. Važnu ulogu u uvođenju novih istraživanja, temeljenih na metodologijama najvažnijih svjetskih institucija (EUROSTAT, MMF, OECD, Svjetska banka) igraju hrvatski znanstveni instituti koji DZS-u osiguravaju znanstveno-stručnu podršku kod razvitka novih statističkih proizvoda i procesa.

Većina klasifikacija i nomenklatura u skladu je s međunarodnim preporukama.

Glavni problemi vezani sa statističkim istraživanjem i razvojem metodologija su: premali broj razvojno orijentiranih stručnjaka u Državnom zavodu za statistiku te generalni problem manjka znanja i vještina. Razvitak sustava obrazovanja i trajnog usavršavanja otežan je financijskim i vremenskim ograničenjima. Naime, opseg redovnih poslova u odnosu na broj djelatnika je takav da nije moguće višednevno izbjivanje djelatnika s redovnog posla.

S ciljem savladavanja dijela ovog problema Državni zavod za statistiku je u suradnji s GTZ-om (*Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit*) izradio plan obrazovanja statističara u ključnim područjima statistike.

Državni zavod za statistiku u cilju što bolje statističke koordinacije, radi na uspostavi sustava za praćenje korisničkih potreba koji će davati parametre za izradu programa statističkih aktivnosti i godišnjih provedbenih planova. Definirani mehanizmi za praćenje potreba jesu:

Statistički savjet Republike Hrvatske

Statistički savjetodavni odbori

Drugi oblici praćenja (sastanci korisnika, konferencije za tisak i sl.).

Zadnja dva navedena mehanizma u svojoj su funkciji već neko vrijeme, a početak rada Statističkog savjeta planiran je za kraj 2003. godinu.

Registri

Administrativni poslovni registar (pod nazivom Registar poslovnih subjekata) obuhvaća pravne osobe, tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i dijelove ovih subjekata. U registar se za sada ne upisuju fizičke osobe koje obavljaju djelatnost sukladno propisima (obrti i slobodna zanimanja). Koristeći administrativni poslovni registar kao izvor podataka, statistički odjeli Državnog zavoda za statistiku stvaraju vlastite adresare za pojedina statistička istraživanja.

Statistički poslovni registar je u fazi razvitka. Sadrži podatke samo o jednoj statističkoj jedinici – poduzeću. Pri tome za svaki poslovni subjekt iz administrativnog poslovnog registra postoji jedno poduzeće u Statističkom poslovnom registru, ali s nekim dodatnim podacima (status životnosti, zaposlenost, promet). Ti dodatni podaci preuzimaju se od Porezne uprave te se iz istog izvora registar nadopunjuje podacima o obrtima i slobodnim zanimanjima.

Glavni problemi u izgradnji poslovnog registra su nepostojanje administrativnih izvora podataka o lokalnim jedinicama i neadekvatnost postojećih administrativnih izvora za utvrđivanje statusa životnosti poslovnih subjekata. Budući da se ne mogu koristiti kvalitetni administrativni izvori, potrebno je provoditi posebna statistička istraživanja.

U 2005. godini predviđa se provedba potpunog Popisa poslovnih subjekata koji će obuhvatiti sve poslovne subjekte te uspostava poslovnog registra usklađenog s propisima EU. U 2006. godini uspostaviti će se sustav redovitog ažuriranja registra te će se registar redovito ažurirati od 2007. godine.

3.12.4. Demografija i socijalne statistike

13.2.4.A Stanovništvo

Demografska statistika i projekcije

U okviru demografske statistike proizvode se i objavljuju podaci o rođenima, umrlima te o sklopljenim i rastavljenim brakovima. Projekcije broja stanovnika, tablice mortaliteta, očekivano trajanje života i neto stopa reprodukcije ne izrađuju se.

Podaci vitalne statistike usklađeni su s međunarodnim preporukama.

Projekcije stanovništva se ne izrađuju zbog nedostatka stručne i tehničke pomoći, tj. zbog nedovoljne razine stručnog znanja, uključujući specifična matematička i informatička znanja, neophodna za rad na projekcijama stanovništva.

Mjere predviđene za daljnje približavanje zahtjevima EU, a koje se planiraju provesti u srednjoročnom razdoblju, uključuju projekcije stanovništva koje se planiraju izrađivati svakih 3-5 godina (projekcija broja stanovnika po dobi i spolu za razinu RH, NUTS 2, NUTS 3).

Popis stanovništva, kućanstava i stanova

Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj provodi se svakih 10 godina, a posljednji je proveden od 1. do 15. travnja 2001. (stanje 31. ožujka 2001.) na osnovi Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. koji je donio Sabor Republike Hrvatske.

U Popisu 2001. primijenjene su Preporuke Ekonomske komisije UN-a za Europu i Statističkog ureda Europske unije – Eurostata. Nacionalna metodologija za Popis 2001. je usklađena s Preporukama Ekonomske komisije UN-a za Europu i Statističkog ureda Europske unije – Eurostata. Rezultati Popisa 2001. zadovoljavaju nacionalne i međunarodne potrebe.

Glavni problem je nepostojanje nacionalnog programa za uspostavu temeljnih registara koji bi omogućili kvalitetniju pripremu i provedbu popisa stanovništva.

Statistika migracije

Istraživanja o unutarnjoj i vanjskoj migraciji stanovništva u Republici Hrvatskoj provode se na temelju podataka koji se prikupljaju u Odjelu za upravne poslove Ministarstva unutarnjih poslova i obuhvaćaju sve državljane Republike Hrvatske i trajno nastanjene strance koji su u Ministarstvu unutarnjih poslova prijavili prebivalište, odnosno trajno nastanjenje u Republici Hrvatskoj i sve osobe koje su odjavile prebivalište s namjerom da se trajno nastane u nekom drugom naselju u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvu. Obuhvat odseljenih osoba u inozemstvo podcijenjen je jer ne postoji zakonska obveza osobe koja odlazi na duže vrijeme u inozemstvo da svoj odlazak prijavi Ministarstvu unutarnjih poslova.

Statistika migracija nije usklađena s međunarodnim preporukama.

Glavni problem je nedovoljno razvijena suradnja i koordinacija s tijelima državne uprave koja vode administrativne evidencije i baze podataka o osobama kao jedinicama upisa. Također nema potrebnih ljudskih i financijskih resursa te manjka stručna i tehnička pomoć za rad na razvojnim poslovima.

13.12.4.B Statistika tržišta rada

Zaposlenost i nezaposlenost

Anketa o radnoj snazi provodi se od 1996. i osigurava međunarodno usporedive podatke o ekonomskoj aktivnosti stanovništva (radno sposobno stanovništvo prema ekonomskoj aktivnosti, demografske i obrazovne karakteristike aktivnog stanovništva, karakteristike glavnog i dodatnog posla i posla koji je osoba obavljala u prošlosti, položaj u zaposlenju, sati rada, radno vrijeme, djelatnost, zanimanje, karakteristike nezaposlenih osoba, neaktivne osobe, stope aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti). Podaci se iskazuju prema nacionalnim klasifikacijskim standardima koji su međunarodno sukladni, a uključuju: klasifikaciju djelatnosti, klasifikaciju zanimanja, klasifikaciju položaja u zaposlenju i klasifikaciju obrazovanja (NKD-u, NKZ-u, ISCE-u i ISCED-u). Rezultati su raspoloživi u polugodišnjoj periodici na razini RH.

Anketa o radnoj snazi provodi se u skladu s metodološkim pravilima i načelima Međunarodne organizacije rada, donesenima na 13. konferenciji statističara rada i Europskog statističkog ureda, koji je metodološki uskladio ankete zemalja članica Europske Unije.

Postojeći problemi uključuju nepostojanje organizacijskog koncepta za objedinjenu provedbu anketnih istraživanja baziranih na uzorcima kućanstava, nepostojanje okvira za izbor kućanstava kao jedinica praćenja, neadekvatno razvijena podrška za dizajniranje i redizajniranje uzorka i nedovoljno razvijene demografske varijable za dizajniranje uzorka i utežavanje rezultata.

Da bi se postigla potpuna usklađenost s EU-om, u razdoblju do 2007. predviđa se provedba Ankete o radnoj snazi na uzorku kućanstava u tromjesečnoj dinamici na razini Republike Hrvatske te na razini NUTS 2. Dinamika ostvarenja planiranih mjera ovisit će o osiguranju potrebnih resursa.

Zaposleni prema administrativnim izvorima

Uz podatke Ankete o radnoj snazi, Državni zavod za statistiku prati broj zaposlenih i prema administrativnim izvorima provedbom statističkih istraživanja na obuhvatu poslovnih

subjekata i preuzimanjem podataka iz administrativnih evidencija koje vode tijela državne uprave. Na ovaj način osiguravaju se rezultati u mjesečnoj periodici o zaposlenima i isplaćenju plaći (broj zaposlenih po djelatnostima, ukupno i po spolu na razini Republike Hrvatske) te u godišnjoj periodici o zaposlenima i isplaćenju plaći za mjesec ožujak (broj zaposlenih po djelatnostima, obliku vlasništva pravne osobe, vrsti radnog odnosa, vrsti radnog vremena, visini isplaćene plaće, stupnju stručnog obrazovanja, satima rada, starosti i spolu u godišnjoj periodici na razini Republike Hrvatske i županija, a broj zaposlenih po djelatnostima i na razini gradova/općina).

U dijelu koji se odnosi na definiciju zaposlene osobe, na osnovne demografske i obrazovne varijable, te na varijable koje opisuju radno mjesto i radno vrijeme zaposlene osobe rezultati su usklađeni sa zahtjevima EU, ali je nedovoljna usklađenost po modalitetima tih varijabli, po dinamici praćenja i po teritorijalnoj razini.

Postojeći problemi odnose se na nedostatak usklađene metodologije sa standardiziranim metodološkim definicijama, nedostatak Statističkog poslovnog registra kao okvira za uzorak i neadekvatno razvijenu podršku za dizajniranje uzorka.

U srednjoročnom razdoblju biti će provedena istraživanja na reprezentativnom uzorku poslovnih subjekata kojim će se osigurati rezultati na razini NUTS 2, u tromjesečnoj periodici.

Nezaposlenost prema administrativnim izvorima

Hrvatski zavod za zapošljavanje prati dio statistika o tržištu rada: statistiku o registriranim nezaposlenim osobama i statistiku o slobodnim radnim mjestima koje poslodavci prijavljuju Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Izvori podataka predstavljaju evidencije koje se vode prema odredbama nacionalnog zakonodavstva. U vođenju evidencija primjenjuju se nacionalni statistički standardi, Nacionalna klasifikacija djelatnosti i Nacionalna klasifikacija zanimanja bazirane na međunarodnim klasifikacijama. Statistika o nezaposlenim osobama temelji se na evidencijama o nezaposlenim osobama. Raspoloživi su podaci o osobama koje traže zaposlenje prema dobi, spolu, razini obrazovanja, zanimanju, općini stanovanja, ekonomskoj aktivnosti u mjesečnoj periodici i na razini županije i cijele Republike Hrvatske.

Istraživanja se provode u skladu s nacionalnim potrebama.

Zarade i trošak rada

Državni zavod za statistiku provodi statistička istraživanja kojima se prate podaci o plaćama. Istraživanjima su obuhvaćeni zaposleni u pravnim osobama, (nisu uključeni zaposleni u policiji i obrani, zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama te individualni poljoprivrednici). U mjesečnoj dinamici na razini Republike Hrvatske osiguravaju se podaci o prosječnoj neto i bruto plaći i o plaći prema satu rada, a u godišnjoj periodici na razini Republike Hrvatske i županija prate se podaci o prosječnoj neto i bruto plaći ukupno i prema stupnjevima stručne spreme. Istraživanje o trošku rada i istraživanje o strukturi plaća se ne provode. Započeo je rad na izradi međunarodno usporedive metodologije Ankete o trošku rada.

U dijelu koji se odnosi na definiciju bruto i neto plaća, rezultati su usklađeni s EU. Neusklađenost se odnosi na varijable koje čine strukturu plaća, dinamiku praćenja i teritorijalnu razinu.

Postojeći problemi odnose se na nedostatak međunarodno usklađene metodologije, nedostatak Statističkog poslovnog registra kao okvira za uzorak i neadekvatnu podršku za dizajniranje uzorka.

U srednjoročnom razdoblju uspostaviti će se provedba Ankete o trošku rada u četverogodišnjoj periodici. Za podatke o prosječnim bruto i neto plaćama u srednjoročnom razdoblju uspostaviti će se provedba istraživanja na reprezentativnom uzorku poslovnih subjekata koja će osigurati rezultate na razini NUTS 2, u tromjesečnoj periodici.

13.12.4.C Statistika obrazovanja

U ovom području statistike trenutačno se prikupljaju podaci o dječjim vrtićima, školama i visokim učilištima, učeničkim i studentskim domovima, prema vrsti i načinu rada; demografski podaci i podaci o školovanju za polaznike, učenike i studente; podaci o odgojiteljima, učiteljima i nastavnicima, prema spolu i stupnju obrazovanja, duljini radnog vremena i dr. Podaci se prikupljaju na razini Republike Hrvatske, županija i gradova/općina.

Podaci su u skladu s Nacionalnom standardnom klasifikacijom obrazovanja – NSKO (NN 105/01), koja je potpuno usuglašena s Međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja – ISCED 97.

Podaci o financiranju obrazovanja ne prikupljaju se statističkim istraživanjima koje provodi Državni zavod za statistiku nego njima raspolažu odgovorna ministarstva.

Usklađenost s EU je vrlo dobra; ali treba još dopuniti neke kategorije varijabli u svrhu popunjavanja UOE (podaci o financiranju obrazovanja) upitnika.

Postojeći problemi uključuju nedostatnu suradnju s tijelima državne uprave zaduženima za sustav obrazovanja posebno u dijelu koji se odnosi na zajednički rad u izradi, standardizaciji i istodobnoj primjeni klasifikacijskih standarda. Problem prikupljanja svih relevantnih podataka o financiranju obrazovanja uvećan je time što postoji nekoliko razina financiranja: državni, lokalni, privatni, donacije i dr. Sve te izvore treba prezentirati za EU prema razinama NSKO-a (ISCED-a 97).

Do 2007. provest će se promjene u metodologijama redovitih istraživanja i stvoriti uvjete za popunjavanje UOE upitnika.

Statistika usavršavanja i osposobljavanja za zanimanja

Eurostat već niz godina provodi istraživanja *Vocational Education and Training (VET)* i *Continuing Vocational Training Survey (CVTS)*, u koji su uključene zemlje EU-a i zemlje koje su bile obuhvaćene programom PHARE. Hrvatska nije bila uključena u ta dva istraživanja. Trenutačno statistika obrazovanja ne raspolaže podacima o dijelu neformalnog obrazovanja za zanimanja koje provode poslovni subjekti koji nisu u sustavu obrazovanja.

Ne postoji baza podataka ili jedinstveni registar pravnih subjekata koji provode neformalne programe obrazovanja za zanimanja. Ne postoje standardi propisani za neformalne obrazovne programe.

Mjere za usklađivanje sa zahtjevima EU u srednjoročnom razdoblju uključuju suradnju s institucijama odgovornim za odobravanje i izvođenje navedenih programa; suradnju s Eurostatom i nekom zemljom koja već provodi takvo istraživanje

13.12.4.D Statistika kulture

U ovom području statistike prate se podaci o umjetničkom stvaralaštvu i reproduktivnom izvođenju; medijima; kinematografiji; arhivima, muzejima i zbirkama; knjižnicama, udrugama kulturno-umjetničkog amaterizma; udrugama tehničke kulture; pučkim otvorenim učilištima i

domovima kulture, zoološkom i botaničkim vrtovima, nacionalnim i parkovima prirode i sl. i to na razini Republike Hrvatske, županija i gradova/općina. Podaci o financiranju kulture ne prikupljaju se statističkim istraživanjima u Državnom zavodu za statistiku nego njima raspoložu odgovorna ministarstva.

U srednjoročnom razdoblju planira se upoznavanje s metodološkim uputstvima Eurostata. Prema sadašnjim saznanjima zahtjevi EU-a još uvijek nisu jasno definirani.

13.12.4.E Znanost i tehnologija

Statistika istraživanja i razvoja

Statistika istraživanja i razvoja prati podatke o financiranju, kadrovskim resursima i istraživačkim radovima. Podaci se prikupljaju, obrađuju i publiciraju odvojeno za tri sektora: poslovni i državni sektor i sektor visokog obrazovanja.

Istraživanje je usklađeno s priručnikom *Frascati (Frascati Manual, OECD, 1994)*.

Usklađenost sa zahtjevima EU je dobra osim što su u poslovnom sektoru obuhvaćena samo poduzeća/trgovačka društva sa 100 i više zaposlenih.

Postojeći problemi uključuju nedostatak funkcionalnog Statističkog poslovnog registra.

Mjere za usklađivanje sa zahtjevima EU u srednjoročnom razdoblju odnose se na pripremu proširenja obuhvata u 2005.

Statistika inovacija

Zemlje Europske unije provode istraživanje CIS3 (*Community Innovation Survey*) – treća iteracija. Kako Hrvatska nije bila uključena u program Phare, nije ni pristupila izvođenju ovog istraživanja.

Zbog kompleksnosti ovog istraživanja, za njegovo uvođenje u program Državnog zavoda za statistiku potrebna je tehnička pomoć jedne od europskih država koja provodi ovo istraživanje te dodatni ljudski resursi.

13.12.4. F Zdravlje i zaštita

Trenutačno se u okviru ove teme podaci prate u više institucija. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje prati podatke o osobama osiguranicima u sustavu zdravstvenog osiguranja, Hrvatski zavod za javno zdravstvo prati zdravstveno-statističke podatke za sve tri razine javnog zdravstva (primarno, sekundarno i tercijarno zdravstvo), a Centar za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba prati podatke o zdravstvenim potrebama i o skrbi starijih osiguranika.

Na području morbiditetne statistike i resursa u zdravstvu nema navedenih istovrsnih istraživanja ili se, zbog usuglašavanja između država članica, provode različita pilotna istraživanja. Mortalitetnu statistiku moguće je uspoređivati prema standardnoj Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema, deseta revizija (MKB-10). Na području zaraznih bolesti, sve bolesti koje podliježu obveznoj registraciji u EU registriraju se i u Hrvatskoj te postoji potpuna kompatibilnost sa sustavom registracije Svjetske zdravstvene organizacije i primjena definicija bolesti za one bolesti kod kojih postoji individualna prijava Svjetske zdravstvene organizacije. Hrvatska je u sustavu praćenja pokazatelja u vezi s cijepljenjem Svjetske zdravstvene organizacije. U nadzoru nad zaraznim bolestima Hrvatska je dio sustava europske mreže pod nazivom CCEE-Baltics, koji je telematski povezan s Regionalnim uredom Svjetske zdravstvene organizacije. Osim Međunarodne klasifikacije

bolesti i srodnih zdravstvenih problema, deseta revizija, koriste se i drugi međunarodni zdravstveni standardi prema smjernicama i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije.

Postojeći problemi uključuju nedovoljnu informatizaciju zdravstvenog sustava, nedovoljnu standardizaciju podataka i usklađenost definicija između resora te nepostojanje temeljnih registara preko kojih bi se osigurali kvalitetniji podaci.

Mjere za usklađivanje sa zahtjevima EU u srednjoročnom razdoblju uključuju informatizaciju primarne zdravstvene zaštite i općenito zdravstvenog sustava te povezivanje zdravstvenih ustanova s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje u cilju osiguranja kvalitetnijih podataka; usklađivanje metodologije zdravstvene statistike sa standardima EU i Svjetske zdravstvene organizacije i formiranje registra profesionalnih bolesti, kao i drugih registara koji će pridonijeti poboljšanju kvalitete zdravstvene statistike.

13.12.4.G Raspodjela dohotka i životni standard

Anketa o potrošnji kućanstava

Anketa o potrošnji kućanstava (APK) je istraživanje koje se temelji na uzorku kućanstava. Njime se prikupljaju podaci o potrošnji (izdacima) kućanstava prema obilježjima koja opisuju društveno-ekonomske karakteristike kućanstva te podaci o dohotku kućanstava prema izvorima stjecanja. APK se provodi redovito od 1998.g. kao godišnje istraživanje, i to kontinuirano u 26 dvotjednih intervala tijekom godine na uzorku kućanstava koji je reprezentativan za razinu RH.

APK je usklađena s zahtjevima EU tj. primjenjena je metodologija «*Household Budget Surveys in the EU, Methodology and Recommendations for Harmonisation 1997*». Podaci o potrošnji kućanstava prate se prema međunarodnoj klasifikaciji COICOP/HBS (*Classification of individual consumption by purpose*). APK će se i dalje razvijati u skladu sa smjernicama i preporukama Eurostata.

Glavni problemi u ovom području statistike su nepostojanje adekvatnog okvira za izbor kućanstava kao jedinica praćenja, neadekvatna stručna podrška u dizajniranju uzorka na razini NUTS 2, nedovoljno razvijene demografske varijable na razini NUTS 2 i neadekvatna informatička i tehnološka rješenja u provedbi APK.

U razdoblju do 2007. predviđena je provedba APK na uzorku kućanstava reprezentativnim za razinu NUTS 2, uspostavljanje stalne mreže anketara te primjena suvremenih organizacijskih i informatičkih rješenja u prikupljanju i obradi podataka

Statistika korištenje vremena

Ovo istraživanje se ne provodi.

Prilikom postavljanja i provođenja ovog istraživanja rukovoditi će se Eurostatovim smjernicama, kao i nacionalnim potrebama.

Postojeći problemi uključuju nedovoljna metodološka znanja o istraživanju i nedovoljne kapacitete za njegovo postavljanje.

Planira se postavljanje i provođenje istraživanja ovisno o dinamici stvaranja preduvjeta.

Dohodak, siromaštvo i društvena isključenost

Trenutačno se ne izračunavaju pokazatelji siromaštva i društvene isključenosti.

Tijekom 2002. i 2003. Ministarstvo rada i socijalne skrbi je u suradnji sa Svjetskom bankom provelo projekt «Reforma sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj». Dio tog projekta bio je i potprojekt «Povećanje sposobnosti praćenja siromaštva», čiji rezultat je prijedlog metoda prikupljanja, obrade i distribucije podataka o siromaštvu, te prijedlog načina izračuna pokazatelja siromaštva i ekonomske nejednakosti u RH. U tom smislu je Anketa o potrošnji kućanstava identificirana kao osnovni izvor podataka za izračun pokazatelja siromaštva.

Izračun pokazatelja temeljiti će se na metodološkim uputama Eurostata.

Postojeći problemi uključuju nedostatak metodoloških i informatičkih znanja o primjeni metoda za izračun pokazatelja siromaštva te nedefinirane nacionalne potrebe za izračunom vrste i sadržaja pokazatelja.

U srednjoročnom razdoblju planira se definiranje pokazatelja siromaštva za nacionalne potrebe i potrebe međunarodne usporedbe te izračun pokazatelja na temelju podataka prikupljenih APK-om.

Istraživanje na panelu kućanstava

Istraživanje na panelu kućanstava se ne provodi.

Prilikom postavljanja i provođenja ovog istraživanja rukovodit će se Eurostatovim smjericama, kao i nacionalnim potrebama.

Postojeći problemi uključuju nedostatak metodoloških znanja o istraživanju i panel uzorku, neiskustvo na provođenju istraživanja na panel-uzorku i nedovoljna znanja o dizajniranju panel-uzorka.

U srednjoročnom razdoblju planira se upoznavanje s metodološkim uputama Eurostata.

13.12.4.H Socijalna skrb

U ovom području statistike prate se podaci o ustanovama koje pružaju socijalnu zaštitu, o korisnicima i uslugama socijalne zaštite, te podaci o državnim sredstvima i izdacima za socijalnu zaštitu. Podatke prikupljaju: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo rada i socijalne skrbi te Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

U tijeku su pripreme za reformu djelatnosti socijalne skrbi i definiranje mjera za njenu implementaciju. Nije poznato kakve će sve promjene u socijalno-gospodarskom smislu izazvati primjena ovih mjera, a što će imati za posljedicu i izmjenu u praćenju statističkih podataka.

Kao glavni problem javlja se nedostatak suradnje među institucijama koje raspolažu administrativnim izvorima podataka i korisnicima ovih podataka.

Mjere koje će se provesti u srednjoročnom razdoblju su upoznavanje s EU metodologijom statistike socijalne skrbi i socijalnih pokazatelja (ESSPROS), utvrđivanje postojećih i potrebnih podataka, prilagodba postojećih istraživanja kako bi se prikupili podaci koji nedostaju, a kojima će se osigurati prikaz socijalnih pokazatelja te, u skladu s uspostavljanjem novih normativnih i operativnih rješenja za djelovanje sustava socijalne skrbi, definiranje statistički proizvoda koji korespondiraju s određenim temama i modulima

prema Eurostatovom *Statistical Requirements Compendiumu*, a da istodobno zadovoljavaju nacionalne potrebe

13.12.4. I Ostale socijalne statistike

Statistika stanovanja

Podaci o stanovanju prate se u Popisu stanovništva i Anketi o potrošnji kućanstava.

Oba istraživanja su usklađena kako s međunarodnim standardima, tako i s metodološkim zahtjevima Eurostata.

Postojeći problemi odnose se na nepoznavanje sadržaja pokazatelja statistike stanovanja. U srednjoročnom razdoblju planira se upoznavanje EU metodologije za definiranje pokazatelja i utvrđivanje načina izračuna.

Socijalni indikatori i ostale socijalne domene

Trenutačno se Prikupljaju metodološki materijali EU vezani uz temu socijalnih indikatora (*Living conditions in Europe. Statistical pocketbook 2000 Eurostat*).

Razvojem svih područja socijalnih statistika osigurat će se usklađenost s metodološkim zahtjevima EU.

Postojeći problemi odnose se na nedovoljno poznavanje sadržaja i metodologije izračuna socijalnih indikatora.

U srednjoročnom razdoblju planira se osigurati potrebne izvore podataka i razvoj metodologije za izračun socijalnih indikatora.

Ostale socijalne domene

Podatke za ovo područje statistike prate Državni zavod za statistiku, Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, te Ministarstvo unutarnjih poslova

Državni zavod za statistiku prati statistiku kriminaliteta statističkim istraživanjima o počiniteljima kaznenih djela i počiniteljima prekršaja. Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave prati podatke o: predmetima u kaznenom postupku i počiniteljima kaznenih djela, stanju kadrova u sudstvu, kaznenim ustanovama i zavodima za preodgoj, predmetima u građanskom postupku i pred trgovačkim sudom, upravnim sporovima i prekršajnim predmetima. Ministarstvo unutarnjih poslova prati podatke o: prijavljenim kaznenim djelima i osobama koje su osumnjičene za prijavljena kaznena djela.

Usklađenost sa zahtjevima EU uvjetovana je usuglašavanjem nacionalnog zakonodavstva sa međunarodnim standardima.

Usuglašavanjem nacionalnog zakonodavstva s načelima međunarodnog prava u procesu pridruživanja EU, donijete su izmjene i dopune Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku, Zakona o prekršajima kao i drugih zakona, te su statistička istraživanja ažurirana i usklađena sa izmjenama i dopunama. Izmjene i dopune zakona su velike i česte pa postoji stalna potreba za ažuriranjem nastalih promjena u metodologiji statističkih istraživanja. Revidiranje istraživanja sukladno promjenama nacionalnog zakonodavstva vršit će se kontinuirano.

U srednjoročnom razdoblju planira se upoznavanje sa sadržajem indikatora vezanih uz ostale socijalne domene i sukladno tome razvoj socijalnih statistika radi osiguranja podataka za njihov potpuniji izračun.

Integracija istraživanja o kućanstvima i registrima

Ovo statističko područje bazira se na ispitivanju različitih varijabli dobivenih iz područja socijalnih statistika u cilju njihove harmonizacije za zemlje članice EU.

Daljnijim razvojem socijalnih statistika Republici Hrvatskih osigurati će se podaci potrebni za integraciju i harmonizaciju istraživanja sa zemljama EU.

3.12.5. Ekonomske statistike

3.12.5.A Makroekonomske statistike

BDP se proizvodi u stalnim i tekućim cijenama u tromjesečnoj i godišnjoj periodici i to po dva pristupa: proizvodnom, dohodovnom i potrošnom. Osim BDP-a već pet godina se eksperimentalno proizvode svi tekući računi i kapitalni račun iz skupine računa akumulacije. Financijski računi i tablice ponude i uporabe, regionalni računi i procjena bilance stanja RH se trenutno službeno ne proizvode. U tijeku je razvoj metodologije, a tablice ponude i uporabe i regionalni BDP za sada se proizvode samo eksperimentalno.

Gotovo sve stavke kod obračuna BDP-a su usklađene sa zahtjevima EU. Neusklađene su sljedeće stavke: potrošnja fiksnog kapitala i neto stjecanje dragocjenosti. Kada će biti usklađena prva stavka ponajviše ovisi o projektu procjene bilance stanja RH. Drugu stavku će biti moguće procijeniti do 2007. godine. Isto tako nisu usklađeni rokovi dostave BDP-a koje će trebati skratiti sa 90 na 70 dana. Trenutno se ne proizvodi BNP. Za proizvodnju BNP-a u tekućim cijenama osigurane su sve potrebne stavke u bilanci plaćanja HNB-a.

U suradnji s OECD-om od 1993. izračunava se BDP po paritetu kupovne moći (PKM). Dostava podataka u OECD je u trogodišnjim ciklusima. Metodologija koja se koristi potpuno je usklađena sa zahtjevima EU.

U statističkom sustavu prate se maloprodajne i proizvođačke cijene na osnovu kojih se izračunavaju sljedeći indeksi cijena: indeks cijena na malo i indeks troškova života, indeks cijena ugostiteljskih usluga, indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeks cijena poljoprivrednih proizvoda pri proizvođačima. Od siječnja 2004. izračunavat će se indeksi cijena industrijskih i poljoprivrednih proizvoda pri proizvođačima, a umjesto indeksa cijena na malo, indeksa troškova života i indeksa cijena ugostiteljskih usluga izračunavat će se indeks potrošačkih cijena (IPC) kao jedinstvena mjera inflacije. Metodologija je usklađena sa standardima Eurostata i ILO-a.

Glavni problemi u ovom području statistike su nedostatni financijski i ljudski resursi u pogledu broja i kvalitete, nepostojanje velikog dijela strukturnih pokazatelja, nezadovoljavajuća kvaliteta postojećih strukturnih pokazatelja te nedovoljna raščlanjenost indeksa cijena za potrebe deflacioniranja BDP-a u tekućim cijenama.

U cilju unapređenja proizvodnje statističkih pokazatelja u ovom području u srednjoročnom razdoblju planira se izračunavanje nedostajućih stavki za područje makroekonomskih statistika u skladu s EUROSTAT-ovim transmisijskim programom (ESA 1995.), te u skladu s višegodišnjim programom za razdoblje 2004.-2007., razvitak metodologije i izračunavanja svih stavki koje prema višegodišnjem programu treba razviti do 2007. U istom razdoblju razvit će se metodologija za one nedostajuće stavke u području nacionalnih računa čijoj će se procjeni pristupiti nakon 2007.

3.12.5.B Poslovne statistike

Poslovne statistike pokrivene su u istraživanjima statistike industrije, građevinarstva i stanovanja, distributivne trgovine, ugostiteljstva, energije, transporta i komunikacija, te turizma. Podaci o cijenama, zaposlenima i plaćama te investicijama prema sadašnjoj unutrašnjoj organizaciji Državnog zavoda za statistiku nisu u nadležnosti i djelokrugu Sektora poslovnih statistika, nego se prikupljaju centralizirano, u okviru drugih sektora.

Strukturne poslovne statistike

U sadašnjoj situaciji nepostojanja Statističkog poslovnog registra ne postoji ni integrirani pristup u razvoju poslovnih statistika, osobito strukturnih poslovnih statistika za čije provođenje je takav pristup nužan. Strukturne poslovne statistike djelomično su pokrivene postojećim istraživanjima granskih statistika u statistici industrije i distributivne trgovine, dok se takva istraživanja ne provode u statistici građevinarstva, ugostiteljstva te transporta i komunikacija te također u području poslovnih usluga koje zasada nisu statistički pokrivene.

Nepostojanje integriranog pristupa utjecalo je na stupanj usklađenosti ove statistike sa zahtjevima EU. Nejedinstveni pristup je uzrok postojanja nekonzistentnosti podataka iz različitih područja. Postoji djelomična usklađenost u smislu pokrivenosti ovog područja statistike. Primijenjene varijable u postojećim istraživanjima su u najvećoj mjeri usklađene s propisom EU, Uredbom Vijeća br. 58/97 od 17.01.1997. Kod postojećih istraživanja postoje manja odstupanja u obuhvatu jedinica i varijabli i u definicijama.

Glavni problemi u ovom području su nepostojanje globalne strategije i integralnog pristupa u uvođenju strukturnih statistika, nepostojanje koncepta i zajedničkog pristupa za formiranje statističkih jedinica, nedostatak Statističkog poslovnog registra, nedostatak Obrtnog registra, neuključenost Državnog zavoda za statistiku u projekte EU-a o strukturnim statistikama i s tim u vezi nedovoljna educiranost o ovim statistikama. Problem je i kontinuirani nedostatak ljudskih, financijskih i tehničkih resursa za razdvajanje razvojnih poslova od operative te složenost upitnika i velika opterećenost izvještajnih jedinica.

Da bi se riješili navedeni problemi u poslovnim statistikama u srednjoročnom razdoblju potrebno je stvoriti osnovne preduvjete za njihov razvoj, a to su uspostavljanje poslovnih registara i osiguranje resursa (financijskih, ljudskih i tehničkih). Planira se uključivanje u projekte EU i povećavanje educiranosti djelatnika, definiranje globalne strategije i zajedničke koncepcije za implementaciju Propisa o strukturnim statistikama, prilagodba organizacije, definiranje metodologije, priprema i izvođenje pilotnog istraživanja te prelazak na redovito provođenje strukturnih istraživanja .

Kratkoročne statistike poduzeća

Trenutačno se kratkoročni pokazatelji prate postojećim istraživanjima u svim područjima poslovnih statistika osim u poslovnim uslugama koje nisu pokrivene statističkim istraživanjima.

Postoji djelomična usklađenost sa zahtjevima EU u smislu pokrivenosti. Definicije postojećih varijabli u najvećoj su mjeri usklađene s propisom *EU, Uredbom Vijeća br. 1165/98 od 19. 05. 1998*. Nešto je veća neusklađenost u pokrivenosti varijabli jer se pojedine varijable još ne izračunavaju, a kod nekih varijabli potrebno je provesti dodatne prilagodbe.

Glavni problemi ovog područja statistike su nedostatak Statističkog poslovnog registra, nedostatak potrebnih resursa (financijskih, ljudskih i tehničkih), neuključenost u projekte EU-a o kratkoročnim statistikama i s tim u vezi nedovoljna educiranost.

Za rješavanje ovih problema u srednjoročnom razdoblju potrebno je uspostaviti Statistički poslovni registar te osigurati financijske, ljudske i tehničke resurse. Izvršit će se revizija postojećih istraživanja, izrada metodologije i uvođenje novih istraživanja, proširenje obuhvata uz uvođenje uzorka malih poduzeća, analiza i rekonstrukcija vremenskih serija i primjena novih metoda desezoniranja.

PRODCOM statistike

PRODCOM istraživanje o industrijskoj proizvodnji prema PRODCOM listi proizvoda Eurostata (IND-21/PRODCOM) i u skladu s konceptom EU-a provodi se u godišnjoj dinamici. PRODCOM istraživanjem obuhvaćene su statističke jedinice iz područja C, D i E po NKD-u. PRODCOM statistike trenutno su regulirane s dva propisa EU-a: "Uredba Vijeća br. 3924/91 of 12/19/91 od 19.12.1991." i "Ureba Komisije o Prodcom Listi br. 347/2003 od 30.12.2002.", kojima je propisana metodologija za prikupljanje, obrađivanje, kontrolu, tehnički format, način i rokovi dostavljanja podataka Eurostatu. Podaci se prikupljaju temeljem PRODCOM liste proizvoda koja se mijenja svake godine, u skladu s promjenama Kombinirane nomenklature (CN) EU-a. PRODCOM istraživanje kontinuirano se prilagođava propisima EU-a. U Republici Hrvatskoj se podaci izvorno prikupljaju Nomenklaturom industrijskih proizvoda (NIP) koja ima preko 7000 proizvoda, a usklađena je s referentnom verzijom PRODCOM liste, od verzije NIP 2002. Godišnji PRODCOM podaci za 2002. formatirani su i diseminirani u Eurostat u skladu s njihovim zahtjevom (GESMES, via STADIUM).

Glavni problemi su manjak ljudskih resursa za kontinuirano participiranje u PHARE projektu PRODCOM, te oni tehničke prirode: izrada softverskih alata za kontrolu PRODCOM podataka s inkorporiranom DPS kontrolom Eurostata i automatiziranim softverima za konverziju NIP podataka u GESMES format, softverskih rješenja za kontrola PRODCOM podataka s podacima iz vanjske trgovine na razini Carinske tarife RH (CT). Problem je i manjak ljudskih resursa za specijalizaciju i razdvajanje kratkoročnih statistika od godišnjih strukturnih i proizvodnih statistika te za evaluaciju kvalitete PRODCOM podataka.

Mjere za daljnje usklađivanje PRODCOM statistika prema zahtjevima Eurostata predviđene su do kraja 2005. do kada se planira potpuno usklađivanje ovih statistika sa zahtjevima Eurostata.

Statistika željeza i čelika

Posebna statistička istraživanja za željezo i čelik ne postoje.

Podaci o proizvodnji željeza i čelika te jedinicama koje ga proizvode prate se u redovitim istraživanjima Statistike industrije i energije gdje su pokrivena područja C–E po NKD-u, pa tako i proizvodnja željeza i čelika:

Usklađenost sa zahtjevima EU ovdje je samo posredna, tj u onom obimu u kojem su usklađene strukturne poslovne statistike, kratkoročni pokazatelji i PRODCOM, u okviru kojih se prikupljaju podaci o proizvodnji i jedinicama industrije željeza i čelika.

Glavni problem je nedostatak ljudskih resursa za bavljenje ovom specifičnom problematikom zbog prioritarnih poslova (proizvodnja željeza i čelika za Republiku Hrvatsku nije signifikantna).

Mjere za usklađivanja sa zahtjevima EU odnose se na proučavanje propisa EU-a i izradu studije izvedivosti za prikupljanje i/ili kompilaciju nacionalnih podataka o željezu i čeliku. Usklađenje se planira do 2007.

Energetske statistike

Strukturni energetske indikatori o proizvodnji prikupljaju se u industrijskim istraživanjima koja su standardizirana za poduzeća razvrstana u područja C, D ili E NKD-a. Državni zavod za statistiku prikuplja podatke o potrošnji energije za područja A, B, C, D, E, F i I NKD-a. Na temelju navedenih podataka i administrativnih izvora izrađuje se statistička Energetska bilanca Republike Hrvatske.

Podaci iz kojih se sastavlja statistička Energetska bilanca Republike Hrvatske nisu prikupljeni prema Eurostatovoj metodologiji već se prilikom sastavljanja navedene bilance prilagođavaju propisanoj metodologiji. Podaci o potrošnji nafte, plina i ugljena koje Državni zavod za statistiku prikuplja su nedovoljni u odnosu na zahtjeve EU. Zavod ne prikuplja podatke o efikasnosti korištenja energije, o funkcioniranju hrvatskog energetskeg tržišta i obnovljivim izvorima energije.

Glavni problemi u ovom području su nepostojanje globalne strategije i integralnog pristupa u uvođenju poslovnih strukturnih statistika. Problem je i kontinuirani nedostatak ljudskih, financijskih i tehničkih resursa.

U okviru mjera za daljnje uvođenje energetske statistika prema zahtjevima Eurostata u srednjoročnom razdoblju predviđen je nastavak rada na konceptu iz 2002. i projektu Energetske statistike RH, odnosno nastavak ugovorene suradnje s Energetskim institutom «Hrvoje Požar» na izradi Statističke energetske bilance. Izrada statističkih standarda za prikupljanje podataka o ukupnim pričuvama energije, efikasnosti korištenja energije, o funkcioniranju hrvatskog energetskeg tržišta, cijenama distribuirane električne energije prema vrstama korisnika, cijenama plina distribuiranog plinovodima, te ostalim pojedinačnim cijenama energenata i slično predviđena je istim projektom do kraja 2007., za kada se predviđa potpuno uvođenje energetske statistika RH u skladu sa zahtjevima EU.

Statistika transporta i komunikacija

U ovom području statistike trenutno se prikupljaju podaci o cestovnom, željezničkom, zračnom prometu, pomorskom i obalnom prijevozu, prometu u morskim lukama, prometu na unutrašnjim vodenim putovima, gradskom prijevozu i cjevovodnom transportu. Nadalje, prikupljaju se podaci o graničnom prometu, prekrcaju tereta i skladištenju robe, te o poštanskim i telekomunikacijskim uslugama. Podaci se prikupljaju u tjednoj, mjesečnoj, tromjesečnoj i godišnjoj dinamici. Radi se ukupno o 41 statističkom istraživanju.

U cilju što potpunijeg usklađivanja sa zahtjevima EU preveden je Pojmovnik za statistiku prometa (drugo dopunjeno izdanje) i prema njemu su usklađene definicije u svim publikacijama Državnog zavoda za statistiku. Prevedeni su i publicirani Eurostatov Metodološki priručnik za statistiku transporta i Terminologija za kombinirani prijevoz. Statistika transporta i komunikacija.

Glavni problemi koji priječe daljnji razvoj statistike transporta i komunikacija su nedovoljni ljudski resursi, kako za praćenje naglog razvoja i velikih promjena u poštanskom i komunikacijskom sektoru, tako i za razvoj novih područja statistike transporta (istraživanje o pokretljivosti putnika, intermodalni transport, statistika o informacijskom društvu i audiovizualne usluge).

Predviđene mjere za daljnje približavanje zahtjevima EU, a koje se planiraju provesti u srednjoročnom razdoblju, su potpuno usklađivanje statistike prometa u morskim lukama te statistike cestovnih prometnih nezgoda, do 2006. Do 2007. planira se potpuno usklađivanje statistike cestovnog, željezničkog, zračnog prometa, prometa na unutrašnjim vodenim putovima, te poštanskih i telekomunikacijskih usluga.

Statistika turizma

Trenutačno se u Državnom zavodu za statistiku provode samo istraživanja smještajne statistike turizma i neka specifična istraživanja za nacionalne potrebe, ponajprije potrebe Ministarstva turizma. Osim smještajne statistike, prema Direktivi EU potrebno je pokriti i druge aspekte turizma: traže se podaci o karakteristikama putovanja i turističkoj potrošnji domaćeg stanovništva. Ovaj dio varijabli pokriven je istraživanjima koja provode druge institucije: Anketom o potrošnji domaćih i stranih turista te kroz Anketu na granici koju provode Hrvatska narodna banka, Institut za turizam i dr. Anketa o potrošnji kućanstava koju provodi DZS također je izvor osnovnih podataka o putovanjima domaćeg stanovništva.

Klasificiranje smještajnih objekata kontinuirano se revidira u skladu s promjenama nacionalnih propisa o vrstama i kategorijama smještajnih objekata.

Za potrebe Ministarstva turizma napravljena je simulacija Turističkih satelitskih računa RH za 2001.

Za smještajnu statistiku postoji vrlo dobra usklađenost sa zahtjevima EU. Obuhvat, definicije i varijable mjesečnog istraživanja usklađene su s metodološkim preporukama WTO-a i Eurostata, tj. s *Direktivom Vijeća br. 95/57/EZ od 23.12. 1995. i Odlukom Komisije br. 99/35 EZ od 9.12.1998.*

Metodološko odstupanje ogleđa se u nepostojanju podataka za izračun neto iskorištenosti kapaciteta.

Glavni problem u smještajnoj statistici turizma je problem obuhvata, osobito privatnog smještaja tj. neregistriranog turističkog prometa.

Mjere za daljnje usklađivanje predviđaju se u srednjoročnom razdoblju do 2007., a one se odnose na uvođenje varijable o broju dana rada radi izračunavanja neto iskorištenosti kapaciteta, daljnje usklađivanje vrsta i kategorija smještajnih objekata s nacionalnim propisima te poboljšanje obuhvata.

3.12.5.C Novac, financije, robna razmjena i platna bilanca

Novac i financije

Statistike poslovnih usluga koje pokrivaju financijsko posredovanje i poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge se ne proizvode. Za izračun BDP-a za subjekte iz spomenutih područja koriste se podaci iz Računa dobiti i gubitka i Bilanci banaka i štedionica i osiguravajućih društava. Područje javnih financija prati Ministarstvo financija, a deficiti i javni dug paralelno prate Hrvatska narodna banka (HNB) i Ministarstvo financija (MF). Sve podatke o kamatnim stopama, depozitima i plasmanima banaka prati Hrvatska narodna banka.

Glavni problemi u ovom području su poteškoće u uvođenju osnovnih statističkih standarda svim proizvođačima službene statistike.

Tijekom srednjoročnog razdoblja 2004.-2007. uspostaviti će se bazne statistike za poslovne usluge ili osigurati dobivanje informacija od eksternih institucija (HNB, Agencija za nadzor osiguravajućih društava, itd.) Također će se izraditi zakonski i podzakonski akti o Registru godišnjih financijskih izvještaja.

Statistika robne razmjene s inozemstvom

Istraživanje robne razmjene s inozemstvom provodi se mjesečno, prikazujući naturalne i vrijednosne podatke o izvozu i uvozu robe po raznim obilježjima. Istraživanje Izvoz i uvoz RH po osnovi vanjske i unutarnje proizvodnje provodi se mjesečno, prikazujući podatke u kunama, US dolarima i eurima, po odjeljcima Nacionalne klasifikacije djelatnosti i sektorima Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije (SMTK). Indeksi izvoznih i uvoznih cijena izračunavaju se po težinskoj mjernoj jedinici. Obrađuju se i prikazuju tromjesečno na razini SMTK i NKD-a. Od 2000. godine izvor podataka je jedinstvena carinska deklaracija (JCD), koja je izgledom i sadržajem identična sa jedinstvenom carinskom deklaracijom (tzv. *Single Administrative Document*) koja je u upotrebi u zemljama Europske unije za praćenje robne razmjene s trećim zemljama. JCD se osim za carinski postupak koristi i u statističke svrhe. U carinskom postupku pri tarifiranju proizvoda od 2002. godine koristi se Kombinirana nomenklatura proizvoda, koja je usklađena s Kombiniranom nomenklaturom Europske unije do nivoa 8 znamenki, a nacionalna razrada je na 10 znamenki. Ista nomenklatura koristi se pri statističkoj obradi i publiciranju podataka.

Statistika robne razmjene s inozemstvom u velikoj je mjeri usklađena s EU metodologijom, koja se odnosi na robnu razmjenu s trećim zemljama, osim kod šifri preferencijala, gdje su u upotrebi nacionalne šifre, te kod šifri zemalja gdje se koriste ISO 3166 3-numeričke šifre, umjesto Geonomenklature, koja je u upotrebi u EU.

Glavni problem je nedostatak ljudskih resursa u stručnom odjelu i pratećeg kadra u Sektoru informatičkih tehnologija.

Predviđene mjere za daljnjim usklađivanjem s propisima EU do 2007. su: poboljšanje kvalitete podataka, usklađivanje šifri preferencijala i šifri zemalja njihovim uvođenjem u carinski postupak, te pripreme za uvođenje Intrastata, kao novog istraživanja za praćenje robne razmjene između zemalja članica EU.

Platna bilanca

Platnu bilancu izrađuje Hrvatska narodna banka prema BOP (Platna bilanca) Priručniku Međunarodnog monetarnog fonda koji je u velikoj mjeri usklađen sa zahtjevima EU. Za potrebe izrade cjelovitog skupa nacionalnih računa u srednjoročnom razdoblju će se, u suradnji Državnog zavoda za statistiku i Hrvatske narodne banke identificirati pojedine stavke platne bilance na onoj razini detaljnosti koja je nužna za nacionalne račune.

3.12.6. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Korištenje zemljišta i krajolik

U ovom području statistike prikupljaju se podaci o ukupnoj površini, poljoprivrednoj površini (prema kategorijama) i zasijanim površinama (prema glavnim usjevima). Istraživanja se provode dva puta godišnje.

Većina definicija koje se odnose na kategorije poljoprivrednih površina i zasijane površine usklađene su s Eurostatovim preporukama.

Nepostojanje registra poljoprivrednih gospodarstava jedan je od glavnih problema.

U 2004. godini uspostaviti će se početno stanje registra poljoprivrednih gospodarstava. U razdoblju od 2005. do 2007. predviđa se uspostava registra poljoprivrednih gospodarstava kao i izrada prijedloga uvođenja satelitskog snimanja uz uključivanje Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, odgovarajućih ustanova i eksperata EU.

Poljoprivredne strukture

U 2003. godini proveden je Popis poljoprivrede kojim su prikupljeni podaci o strukturi poljoprivrednih gospodarstava. Rezultati se očekuju krajem prosinca 2003.

Definicije korištene u Popisu poljoprivrede 2003. u potpunosti su usklađene s Eurostatovim preporukama o istraživanju o strukturi poljoprivrednih posjeda. Nakon obrade rezultata popisa podaci će se dostavljati u Eurofarm bazu podataka.

Podaci o strukturama voćnjaka i vinograda djelomično su usklađeni sa zahtjevima Eurostata.

Glavni problem predstavlja nepostojanje registra poljoprivrednih gospodarstava a također i nepostojanje sustava knjigovodstva u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima; kao i registra vinograda.

U razdoblju od 2005. do 2007. provesti će se revizija statistike voćarstva i vinogradarstva prema kriterijima EU; izraditi će se tipologija poljoprivrednih gospodarstava, a u 2005. će se provesti istraživanje o strukturi poljoprivrednih posjeda prema zahtjevima EU.

Agromonetarne statistike

Ekonomske račune u poljoprivredi i šumarstvu izračunava Sektor nacionalnih računa na osnovi podataka statistike poljoprivrede i drugih administrativnih izvora. Odjel poljoprivrede je izvor podataka o naturalnim pokazateljima poljoprivredne proizvodnje i zasad se u njemu ne prate financijski inputi. Cijene poljoprivrede su obuhvaćene s dva mjesečna istraživanja (prodaja i otkup) i predstavljaju prosječne vrijednosti po jedinici proizvoda. Na osnovu toga i naturalnih pokazatelja izračunava se indeks fizičkog obujma poljoprivredne proizvodnje. Neki elementi za dohodak poljoprivrednih kućanstava prate se u Anketi o potrošnji kućanstava, a radna snaga u poljoprivredi se djelomično prati u Anketi o radnoj snazi. Set pitanja u vezi s tim bio je uključen i u Popis poljoprivrede 2003. SPEL model (model za srednjoročne prognoze i simulacije u poljoprivredi) ne provodi se u DZS.

Glavni problem predstavlja nepostojanje registra poljoprivrednih gospodarstava kao i sustava knjigovodstva u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

U razdoblju od 2005. do 2007. poboljšati će se postojeća istraživanja, uvesti nova za osiguranje ekonomskih pokazatelja i harmonizirati svi raspoloživi izvori podataka. Uspostaviti će se nova istraživanja u statistici cijena u poljoprivredi; poboljšati će se praćenje radne snage u poljoprivredi te izraditi prijedlog uvođenja SPEL modela.

Statistika biljne proizvodnje

Statistika biljne proizvodnje prati podatke o požnjevenim površinama i prirodima za žitarice, povrće, krmno bilje, ostale usjeve, voćnjake i vinograde. Istraživanja se provode tri puta godišnje. Prognoze proizvodnje provode se dva puta godišnje i to metodom procjena; a ne temeljem trenutnih trendova i hidrometeoroloških podataka. Izrada godišnjih bilanci za glavne poljoprivredne proizvode povremeno se izrađuje u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva.

Većina definicija je usklađena s EU preporukama kao i Nomenklatura biljnih proizvoda.

Glavni problem predstavlja nepostojanje registra poljoprivrednih gospodarstava.

U razdoblju od 2005. do 2007. predviđa se uspostava registra poljoprivrednih gospodarstava kao i promjena metode prikupljanja podataka. Umjesto procjene uvesti će se istraživanje temeljem uzorka. Izraditi će se prijedlog uvođenja prognoze žetve prema zahtjevima EU.

Statistika stočarstva

U statistici stočarstva godišnje se prikupljaju podaci o broju stoke i peradi prema kategorijama, broju konja i broju košnica pčela, podaci o proizvodnji mlijeka, jaja, meda i vune. Podaci o klanju stoke i peradi prikupljaju se tromjesečno i to za goveda, svinje, ovce, koze, konje i perad. Prognoze proizvodnje se ne izrađuju, a godišnje bilance za glavne stočarske proizvode i proizvode namijenjene ishrani stoke povremeno se izrađuju u Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva.

Podaci se prikupljaju na osnovu Nomenklature stočarskih proizvoda koja je usklađena s EU preporukama.

Glavni problem predstavlja nepostojanje registra poljoprivrednih gospodarstava.

U razdoblju od 2005. do 2007. predviđa se uspostava registra poljoprivrednih gospodarstava kao i uvođenje novog uzorka. Izraditi će se prijedlog uvođenja prognoze o proizvodnji prema zahtjevima EU. Poboljšati će se statistika mlijeka i prilagoditi termini i frekvencija istraživanja.

Statistika šumarstva

U statistici šumarstva prikupljaju se podaci o promjenama u površini šuma i lovstvu godišnje, dok se podaci o proizvodnji šumskih proizvoda, bruto posječnoj drvnj masi prati tromjesečno.

Većina definicija je usklađena s EU preporukama kao i Nomenklatura šumskih proizvoda.

Glavni problem predstavlja nepostojanje registra za šume u privatnom vlasništvu.

U razdoblju od 2005. do 2007. poboljšati će se obuhvat šuma u privatnom vlasništvu i intenzivirati će se korištenje drugih administrativnih izvora.

Statistika ribarstva

U ovom području statistike prikupljaju se podaci o ulovu i uzgoju morskih i slatkovodnih riba i ostalih vodenih organizama. Podaci se prikupljaju temeljem Nomenklature ribarskih proizvoda koja je usklađena s preporukama FAO i EU. Podaci o ribarskim plovilima i opremi u morskom ribarstvu za ribare koji obavljaju gospodarski ribolov preuzimaju se od Ministarstva poljoprivrede i šumarstva – Uprave za ribarstvo; dok se podaci za plovila i opremu u slatkovodnom ribarstvu kao i o površini slatkovodnih ribnjaka prikupljaju godišnje, u Državnom zavodu za statistiku. Sportski ribolov nije obuhvaćen, a bilanca ulova ribe također se ne izrađuje u Državnom zavodu za statistiku.

Većina definicija je usklađena s preporukama EU kao i Nomenklatura ribarskih proizvoda.

Glavni problem predstavlja poboljšanje registra za pravne osobe i obrtnike.

U razdoblju od 2005. do 2007. intenzivirati će se suradnja s Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva, prilagoditi frekvencija istraživanja i izraditi će se prijedlog uvođenja izrade bilance ulova prema zahtjevu EU.

3.12.7. Višesektorske statistike

Regionalne statistike

Za područje regionalnih statistika eksperimentalno se izrađuje BDP na razini NUTS 2 za 17 područja NKD-a. Eksperimentalni BDP na razini NUTS 3 izrađuje se za 3 temeljna područja NKD-a (primarne, sekundarne i tercijarne djelatnosti). Međutim, kvaliteta ovih pokazatelja nije takva da se oni mogu objaviti kao službeni podaci.

Glavni problem je nedostatna izobrazba kadrova za praćenje financijskih varijabli po lokalnim jedinicama.

Za približavanje zahtjevima EU potrebno je unaprijediti sustav praćenja naturalnih i financijskih varijabli na razini lokalnih jedinica poduzeća kako bi se dobili bolji indikatori za alokaciju nacionalnog BDP-a po regijama, te unaprijediti sustav praćenja nezaposlenosti kako bi se dobili pokazatelji o nezaposlenosti po regijama.

U cilju poboljšanja ovih statistika u srednjoročnom razdoblju planira se unapređenje sustava poslovnih strukturnih statistika da bi se mogla primijeniti pouzdanija «*bottom up*» metoda pri izračunu regionalnog BDP-a. Također se planira razviti metodologija i izvršiti procjena za kompilaciju BDP-a na razini NUTS 2 te poboljšati postojeće metodologije unutar statistike financija razvijanjem integriranog skupa upitnika za dijelove određenih izvješća i obuka osoblja u relevantnim metodama i procedurama.

U srednjoročnom razdoblju planira se razvoj statistike socijalne zaštite u svim segmentima usmjeren na veće korištenje administrativnih izvora podataka, kako bi se omogućio izračun socijalnih indikatora prema potrebama korisnika i EU zahtjevima (*Leaken* indikatori).

Održivi razvoj i statistika okoliša

U ovom području statistike podaci se prikupljaju izvještajnom metodom u Državnom zavodu za statistiku ili se koriste već dobiveni podaci iz Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja.

Podaci nisu u potpunosti usklađeni sa zahtjevima EU.

Glavni problem je što Eurostatove metodologije za ovo područje statistike nisu u potpunosti definirane.

Predviđene srednjoročne mjere za približavanje zahtjevima EU su revidiranje nomenklature, metodologije i obrasca za statistiku otpada i izrada metodologije i obrasca za statistiku troškova okoliša. U 2005. godini provest će se pilot istraživanja.

3.12.8. Izvori i upravljanje

Izvori su opisani u poglavlju 3.12.1 i 3.12.2.

Državni zavod za statistiku je državna upravna organizacija i njezin djelokrug rada uređen je pravnim propisima kojima se uređuje ustrojstvo i rad državne uprave i posebnim zakonom (Zakon o službenoj statistici).

Čelnik Državnog zavoda za statistiku je ravnatelj kojeg imenuje i razrješuje dužnosti Vlada Republike Hrvatske na temelju prijedloga predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Ravnatelj je odgovoran Vladi Republike Hrvatske i on predstavlja Zavod i upravlja njegovim radom. Ravnatelj ima zamjenika kojeg imenuje i razrješuje dužnosti Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ravnatelja. Zamjenik ravnatelja je odgovoran ravnatelju i Vladi Republike Hrvatske.

Ravnatelj ima 7 pomoćnika koje na prijedlog ravnatelja imenuje i razrješuje dužnosti Vlada RH i koji za svoj rad odgovaraju ravnatelju. Pomoćnici ravnatelja upravljaju osnovnim ustrojstvenim jedinicama (sektori).

Stručni kolegij Državnog zavoda za statistiku djeluje kao stručno i savjetodavno tijelo ravnatelja. Stalni članovi Stručnog kolegija su zamjenik ravnatelja, pomoćnici ravnatelja i tajnik Kabineta ravnatelja.

Državni zavod za statistiku ima 9 sektora, Kabinet ravnatelja i 26 odjela.

Plan provedbe SSP-a

	Uspostaviti redovno funkcioniranje Statističkog savjeta i unaprijediti rad statističkih savjetodavnih odbora, s ciljem bolje statističke koordinacije članak 83. SSP-a	trajna mjera	DZS
	Izraditi metodologiju u skladu sa zahtjevima EU za prikupljanje podataka o nafti, plinu i ugljenu članak 83. SSP	4/2004	DZS
	Uspostaviti početno stanje Statističkog poslovnog registra za velike i srednje velike poslovne subjekte temeljem rezultata Probnog popisa poslovnih subjekata članak 83. SSP-a	6/2004	DZS
	Izraditi nove internetske stranice DZS-a	6/2004	DZS
	Uvesti nove načine diseminacije u obliku pogodnijem za korisnike (PC-Axis) članak 83. SSP-a	5/2004	DZS
	Uvesti centralizirani sustav statističkih klasifikacija i nomenklatura u dvojezičnom obliku članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Uvesti u uporabu skup informatičkih alata « <i>Statistical toolbox</i> » za brže i jednostavnije utjecanje na planiranje i izvršenje obrada statističkih istraživanja i publiciranje rezultata članak 83. SSP-a	10/2004	DZS
	Izraditi analizu podataka o	12//2004	DZS

	fertilitetu i migracijama stanovništva i napraviti nekoliko varijanti projekcija stanovništva Republike Hrvatske do sredine stoljeća. članak 83. SSP-a		
	Izraditi snimku stanja administrativnih izvora podataka o migracijama i započeti razvoj nacionalne metodologije sukladno EU statističkim standardima i preporukama UN-a. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Izraditi studiju izvodivosti za provedbu Ankete o potrošnji kućanstava i Ankete o radnoj snazi na razini NUTS 2. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Provesti predpopisivanja stambenih jedinica na reprezentativnom uzorku popisnih krugova kako bi se stvorio okvir za izbor kućanstava u provedbi anketnih istraživanja. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Provesti prvu fazu revidiranja metodologije sukladno standardima ESA 95 i SNA 93 o zaposlenim i plaćama zaposlenih iz administrativnih izvora te provesti pripremne aktivnosti za primjenu metode uzorka. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Izraditi metodologiju i provesti pilot istraživanja za Anketu o trošku rada. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Provesti prvu fazu priprema za izradu metodološke osnove statistike obrazovanja i kulture, uključujući i podatke o financiranju u ovim djelatnostima te utvrditi sadržaj i dinamiku revizije postojećih istraživanja. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Utvrditi stanje administrativnih izvora podataka u području	12/2004	DZS

	socijalne skrbi kako bi se mogli identificirati nedostajući podaci za izračun socijalnih pokazatelja prema EU metodologiji. članak 83. SSP-a		
	Definirati pokazatelje siromaštva za nacionalne potrebe i potrebe međunarodne usporedbe članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Provesti prvu fazu izračunavanja nedostajućih stavki za potrebe makroekonomskih statistika u skladu s EUROSTAT-ovim transmisijским programom, a prema višegodišnjem programu za razdoblje 2004 - 2007. za skup tekućih računa (od računa proizvodnje do računa upotrebe dohotka). članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Provesti alokaciju institucionalnih jedinica po institucionalnim sektorima (ESA 1995.). Definirati okvirnu metodologiju i izvore podataka za potrebe izrade eksperimentalnih financijskih računa (Financijski račun i Financijska bilanca) članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Uvesti redoviti izračun potrošačkih cijena (IPC). članak 83. SSP-a	2/2004	DZS
	Izraditi studiju izvedivosti za implementaciju Propisa o strukturno-poslovnim statistikama u nacionalni statistički sustav po konceptu EU-a. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Izraditi probnu metodologiju za pilot istraživanja o strukturno-poslovnim statistikama. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Proširiti sadržaj postojećih istraživanja u području kratkoročnih statistika poduzeća, uskladiti ih s propisima o kratkoročnim statistikama EU-a i primijeniti revidiranu klasifikaciju NKD 2002 i KPD 2002.	12//2004	DZS

	članak 83. SSP-a		
	Uspostaviti zajedničku bazu PRODCOM podataka industrije i podataka vanjske trgovine na razini Carinske tarife (CT-a) članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Izraditi metodologiju za statističko praćenje potrošnje energije u područjima NKD-a u kojima se do sada to praćenje nije provodilo te malim gospodarskim subjektima i kućanstvima. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Izraditi studiju izvedivosti za prikupljanje i/ili kompilaciju nacionalnih podataka o željezu i čeliku u skladu sa zahtjevima EU te uspostaviti standardizirani način diseminiranja podataka prema Eurostatu. članak 83. SSP-a	12//2004	DZS
	Revidirati mjesečno istraživanje o turistima i noćenjima. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Uvesti Standardnu klasifikaciju robe za statistiku prijevoza (NST/R) u statistiku željezničkog prometa članak 83. SSP-a	6/2004	DZS
	Uvesti revidirano mjesečno istraživanje o prometu u morskim lukama. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Izraditi analizu moguće primjene Intrastata u obradu statistike robne razmjene s inozemstvom. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Izraditi metodologiju registra poljoprivrednih gospodarstava i uspostaviti početno stanje registra na temelju podataka Popisa poljoprivrede 2003. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Provesti pripremne aktivnosti za provođenje istraživanja temeljem uzorka u području statistika poljoprivrede, za provođenje istraživanja o strukturi poljoprivrednih gospodarstava u	12/2004	DZS

	2005., za uvođenje istraživanja o cijenama u poljoprivredi te za provođenje revidiranog istraživanja o promjenama u statistici šumskih površina članak 83. SSP-a		
	Revidirati statistike ribarstva u suradnji s Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva članak 83. SSP-a	12/2004	DZS
	Provesti pripremne aktivnosti za provođenje probnih istraživanja o statistici otpada i statistici troškova okoliša, koja će se kao probna istraživanja provesti u 2005. godini. članak 83. SSP-a	12/2004	DZS